

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

97. An uxoratus, si peccet cum conjugata, teneatur hoc explicare, vel
sufficiat tantum dicere se commisisse adulterium? Ex p. 11. tr. 5. & Misc.
5. res. 51.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76393](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76393)

ordine ad sponfam : quia , vt diximus ex Henriquez non mutat speciem , neque est adulterium ; ideo existimo , hanc sententiam probabilem esse , & tutam in praxi : & illam etiam docent , vt supra notauimus , Couarr. & Vivaldus. Vide Resol. 67. tract. 4. de Sacram. in tertia huius Operis Parte.

RESOL. XCVII.

An vxoratus. si peccet cum coniugata, teneatur in confessione hoc exprimere, vel sufficiat tantum dicere, se commisisse adulterium? Ex part. 1. t. 5. & Misc. 5. Ref. 51.

§. 1. Sufficere hoc vltimum docet P. Ferrantinus Scapius à me merito laudatus disp. 1. de scandalo quest. 66. num. 119. vbi loquens de vxore reddente debitum in loco sacro, sic ait: Idem docet Azor. loco supra citato tum de habente Ecclesiasticum beneficium, & sacros Ordines, tum de habente ex legitimo privilegio tria beneficia, verbi gratia. Exemplum est Emanuelis Sa v. Confessio, §. quidam putant, apud eundem Sanchez vbi supra num. 8. quod similiter non admittit Sanchez; ait Sa vnicam esse malitiam, si coniugatus peccet cum coniugata, & satis esse fateri dicendo, se adulterium admisisse. Ratio huius, & præcedentis casus est, quia sola multiplicatio præceptorum circa idem secundum eandem rationem, non facit pluralitatem peccatorum. Verum vt dixi, Sanchez neutrum admittit, sed credit in vtroque casu fatendam esse circumstantiam duplicis obligationis, id est, in primo casu ordinis; & beneficij: in secundo status matrimonij vtriusque, sed ego in vtroque casu oppositum existimo probabile, Et ad secundum casum, de coniugato peccante cum coniugata, etiam valent, quæ diximus quest. illa 27. præsertim quando quis vno impulsu calumniam intulit pluribus, &c. Imò si verum esset, quod ipse asserit sequeretur, non duo tantum peccata adulterij committi ab vxore, sed plura, licet non omnia propriè adulteria essent dicenda, & probò. Accipiamus claritatis gratia, Petrum, & Ant. tum sic Petrus duo peccata adulterij committit, primum, quatenus infert iniuriam vxori propriæ: secundum, quatenus etiam infert iniuriam marito Antonia, cum qua peccat: posset quoque dici quod præter ista duo, committeret etiam tertium peccatum inferendo tertio modo iniuriam vxori propriæ, scilicet mediatè, quatenus per suam actionem cooperatur ipsi Antonia inferenti iniuriam vxori propriæ, id est propriæ ipsius Petri, &c.

2. Dices: quidquid sit de hoc tertio peccato, etiam remanet quod Petrus duo adulteria committat inferendo duabus personis iniuriam, vxori propriæ, & marito Antonia, ergo duplex peccatum. Respondeo, adhuc etiam remanet, quod vno actu iniurias illas inferat contra duos, & contra duo præcepta, prohibentia tamen rem eandem, & eodem modo, ac intuitu eiusdem virtutis, iubentis seruari fidem matrimonij, &c. Confirmatur etiam ex eo, quod si Religiosus cum moniali peccet, habendo copulam contra votum tantum peccatum sacrilegij committit, etiam si Deo duplex iniuria inferatur violando vtramque personam ipsi sacram duplici voto. Quamuis aliter sentiat Salas num. 20. cum Viguerio, Alcocer, & Peña, dicens, duplex peccatum in eo euentu committi ab vtroque. Denique confirmatur: Quia si supponatur aliquid esse prohibitum iure diuino, & humano, à Principe sæculari, & à Prælatis Ecclesiasticis, sine excommunicatione, postea verò sub excommunicatione, ac denique

sæpius sub nouis pœnis, ita tamen vt omnia huiusmodi præcepta versentur circa idem secundum eandem omnino rationem, ac intuitu eiusdem virtutis, v.g. furtum, intuitu iustitiæ, tunc qui furatur, vnum peccatum committit, quamuis pluribus legislatoribus iniuriam inferat, & pluribus etiam Dominis, si res furto sublata pertinebat ad plures pro diuisa, &c. Hæc omnia Ferrantinus.

3. Sed ego puto non esse recedendum à sententia Sanchez, cum sit communis inter Doctores quos hinc, ad latietatem possem adducere; & ad auctoritatem Emanuelis Sa adductam à P. Ferrantino pro sua sententia firmam, sciant lectores, quod in editione Romana correctæ, & impressæ ex ordine Reuerendissimi Magistri Sacri Palatii, hæc opinio in Codice Emmanuelis Sa fuit deleta, & expuncta, vnde cum in prioribus editionibus haberentur verba adducta à Patre Ferrantino, in editione Romana hæc fuerunt apposta; Cum vterque peccans est coniugatus, id exprimendum. Ita ibi, & ita tenendum est.

RESOL. XCVIII.

Virum copula vxoricide, vel adulterij cum promissione matrimonij sit circumstantia in confessione aperienda?

Et in §. vltimo huius Resolutionis recitatine apponuntur quatuor diuersi casus, in quibus aduertitur circumstantiam illorum esse in confessione aperiendam. Ex part. 3. tract. 4. Ref. 139. aliàs 140.

§. 1. Affirmatiuam sententiam docet Henriquez lib. 5. de pœnis. cap. 6. numer. 3. in glossa littera M. vbi dicit esse circumstantiam necessariò explicandam in confessione, si vir ad eam accedat, cum qua nequit matrimonio copulari, vt si sit vxoricide; & licet non explicet, num ea circumstantia speciem mutet, at eam numerat inter alias, quæ in sexto præcepto diuersam speciem constituent.

2. Sed ego contrariam sententiam tenendam esse puto, quam tuentur Lessius lib. 4. cap. 3. dub. 6. numer. 45. Filiucius tom. 2. tract. 10. part. 2. cap. 1. num. 24. & Sanchez de matrimon. tom. 2. lib. 3. disput. 5. numer. 14. Dico igitur, quòd quando impedimentum matrimonij imponitur in penam admissi delicti, & ad præcauendum aliquod damnum, tunc copula cum habente tale impedimentum continet tantum singularem malitiam fornicationis. Exemplum est in impedimento criminis, vt adulterij cum promissione matrimonij, vel cum contractum est de præfenti, vel homicidij coniugis. Nam in prohibitione talis matrimonij non est speciale motiuum virtutis, sed tantum est in penam delicti. Consequenter copula illa illicita erit tantum vnius malitiæ fornicationis, & ideo in tali casu dicendum non esse circumstantiam in confessione detegendam.

3. Non reticebo tamen hinc adnotare cum supra dictis Doctoribus. Primò, esse circumstantiam inuestus diuersam specie à simplici fornicatione, & necessariò explicandam in confessione, si quis coitum habeat cum qua nequit inire matrimonium ob impedimentum consanguinitatis, vel affinitatis. Secundò, similiter esse circumstantiam luxuriæ, specie diuersam, ac necessariò fatendam, si quis rem habeat cum cognata spiritali in eo gradu, in quo hæc cognatio matrimonium dirimit, lpeciem autem hanc fornicationis aliqui vocant incestum spirituale: vnde & sacrilegium. Tertio, concubitus cum cognatis legalibus